

Hozzáférés az adatvédelmi jogorvoslathoz az EU tagállamaiban

Összefoglalás

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 8. cikke az Európai Unióban (EU) mindenki számára garantálja a személyes adatai védelméhez való jogot. Előírja, hogy az ilyen adatokat csak tisztességesen, meghatározott célokra lehet kezelni. Mindenki számára biztosítja a jogot ahhoz, hogy a róla gyűjtött személyes adatokat megismerhesse, valamint hogy kérje az ilyen adatok helyesbítését. Arról is rendelkezik, hogy e jog tiszteletben tartását független hatóságnak kell szabályoznia. A 47. cikk biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való jogot, amibe az ésszerű időn belül tartott, tisztességes és nyilvános meghallgatás is beletartozik.

Az adatvédelmi jogok megsértése szinte bárhol előfordulhat – és elő is fordul: munkahelyen, bevásárlóközpontban vagy éppen az interneten. Az ilyen jogsértések érzelmi megrázkódtatást okozhatnak, és árthatnak az illető jó hírének vagy kapcsolatainak.

„A[z orvosi titoktartás megsértésének] következményei rettenetesek voltak. Akiben csak bízam, mind elhagyott – szülők, gondnok, orvos. Az önrendelkezésem elvesztése forgott kockán. [...] Az egész világom összedőlt, magamra maradtam pénz és támogatás nélkül.” (Adatvédelmi jogsértés áldozata, aki nem keresett jogorvoslatot, Németország)

Ha Ön ilyen jogsértést tapasztal, joga van jogorvoslatot kérni. Panaszával vagy jogorvoslati igényével a nemzeti adatvédelmi hatósághoz vagy más hasonló szervhez fordulhat. Sokan azért próbálnak jogorvoslatot igénybe venni, hogy másokat ne érjen hasonló sérelem, vagy hogy jogaik megsértése elismerést nyerjen. A panasztételtől azonban visszariaszthatja őket az a félelem, hogy az eljárás hosszú, bonyolult vagy költséges lesz, különösen ha jogi képviselőre van szükségük. Az is előfordul, hogy nem jutnak hozzá a szükséges szakértelemhez vagy tanácshoz.

Ez az FRA-projekt európai szintű összehasonlító elemzést nyújt a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről, mint olyan eszközről, amelynek segítségével az adatvédelem területén biztosíthatók az egyének jogai. A projekt az Európai Unió Alapjogi Chartája által védett két alapvető jog találkozási pontját vizsgálja: a személyes adatok védelméhez való jogot (8. cikk) és a hatékony jogorvoslathoz való jogot (47. cikk). A hatékony jogorvoslathoz való jog az összes többi alapvető jog, köztük a személyes adatok védelméhez való jog hatékony érvényesítésének és végrehajtásának előfeltétele. Ebből következően fontos, hogy a két alapvető jogot együtt vizsgáljuk.

„Azt hiszem, az egyetlen jogorvoslat, amit biztatónak éreznék, az lenne, ha elismernék a jogsértést vagy kapnék egy határozatot azzal a szöveggel, hogy »a veled történtek egyáltalán nem jogszerűek, jogsértés áldozata lettél.«” (Egy áldozatsegítő szervezet képviselője, Románia)

Az FRA jogi és társadalomtudományi kutatása során az adatvédelmi jogorvoslatok használatát és alkalmazását, valamint az adatvédelmi jogsértések hatékony jogorvoslatát akadályozó tényezőket vizsgálja. Az FRA a kutatásából származó bizonyítékok alapján feltérképezi a buktatókat és javaslatot tesz azok kiiktatására, ezáltal kíván hozzájárulni az adatvédelmi rendszer EU-ban zajló reformjához.

Ez az összefoglaló az FRA legfontosabb kutatási megállapításait mutatja be, amelyek teljes terjedelemben az *Access to data protection remedies in EU Member States* (Hozzáférés az adatvédelmi jogorvoslathoz az EU tagállamaiban) című jelentésben olvashatók.

Jogi háttér

Az EU adatvédelmi irányelve, azaz a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv az uniós tagállamokban azzal garantálja az adatvédelmi jogorvoslat lehetőségét, hogy minden tagállam számára kötelezően előírja egy független felügyelő hatóság létrehozását.

Az Európai Bizottság a személyes adatok védelméhez való alapvető jog hatékonyabb érvényesítésére

törekedve 2012-ben az uniós adatvédelmi szabályok átfogó reformját javasolta. A reformcsomagban szerepelt az 1995. évi adatvédelmi irányelvet felváltó általános adatvédelmi rendeletre irányuló javaslat, valamint a 2008. évi adatvédelmi kerethatározat helyébe lépő általános adatvédelmi irányelvre irányuló javaslat.

A javasolt reformcsomag célja, hogy növelje a nemzeti adatvédelmi hatóságok függetlenségét és erősítse jogorvoslati hatáskörüket a jogsértésekkel szemben.

Az interjúalanyok bemutatása és kategóriái

Az összefoglalóban szereplő idézetek minden esetben az *Access to data protection remedies in EU Member States* (Hozzáférés az adatvédelmi jogorvoslathoz az EU tagállamaiban) című teljes jelentésből származnak. Az FRA az összefoglaló jobb olvashatósága érdekében az idézett személyek besorolását megváltoztatta. Az összefoglaló az egyik idézett személyt úgy említi, hogy „adatvédelmi jogsértés áldozata, aki nem keresett jogorvoslatot”, a teljes jelentésben viszont

ugyanaz jogi megfogalmazásban „a panasztételt mellőzők” kategóriaként szerepel. Azok a sértettek, akik jogorvoslatot kértek, a jelentés teljes változatában „panaszosok” megnevezéssel szerepelnek. Az FRA kérdezőbiztosai az adatvédelmi jogsértések áldozatait támogató szervezeteknél dolgozó személyeket is megkérdezték, köztük olyan csoportokat, mint a munkavállalói szervezetek, szakszervezetek vagy panaszügyi szervezetek. Az összefoglaló szerepüket külön megjelöli, a teljes jelentés viszont a „közvetítők” gyűjtőfogalommal említi őket. Az „ügyvédek” és a „bírák” csoportja az összefoglalóban és a teljes jelentésben is ekként szerepel.

Táblázat: Az interjúalanyok és a fókuszcsoportos beszélgetések résztvevőinek száma

	Interjúalanyok száma			Fókuszcsoportok vagy interjúk résztvevőinek száma		
	Panaszosok	Panasztételt mellőzők	Bírák/ügyészek	Adatvédelmi ügynökségek munkatársai	Közvetítők	Gyakorló ügyvédek
<i>Tervezett minimum</i>	30-40			6	6	6
Ausztria	7	6	5	2	7	8
Bulgária	16	14	8	6	2	3
Csehország	4	6	5	10	6	6
Egyesült Királyság	28	2	6	10	9	4
Finnország	24	6	6	8	6	6
Franciaország	25	9	5	6	7	8
Görögország	16	15	4	7	7	5
Hollandia	24	9	7	6	6	5
Lengyelország	15	15	6	8	8	6
Lettország	5	2	2	5	5	4
Magyarország	13	19	6	9	6	5
Németország	20	6	5	6	5	4
Olaszország	2	9	6	7	7	7
Portugália	7	7	6	2	3	4
Románia	4	2	3	0	6	3
Spanyolország	11	3	4	5	6	6
Összesen	351		84	97	96	84

Adatgyűjtés és hatókör

Az FRA ehhez a kutatáshoz megvizsgálta a 28 uniós tagállam adatvédelemre vonatkozó jogi kereteit, elemezte a törvényeket és eljárási szabályzatokat, hogy átfogó elemzést adhasson az adatvédelem terén az EU-ban uralkodó helyzetről.

Az FRA multidiszciplináris kutatási hálózata, a Franet, 2012 áprilisától szeptemberéig a következő 16 uniós tagállamban végzett kvalitatív terepmunkát: Ausztriában, Bulgáriában, Csehországban, az Egyesült Királyságban, Finnországban, Franciaországban, Görögországban, Hollandiában, Lengyelországban, Lettországon, Magyarországon, Németországban,

Olaszországban, Portugáliában, Romániában és Spanyolországban. Hat célcsoportból több mint 700 fő vett részt interjúban vagy fókuszcsoportos beszélgetésen. A hat célcsoportot a következők alkották: panaszosok vagy az adatvédelmi jogsértések jogorvoslatot kereső sértettjei; a panasztételt mellőzők, például az adatvédelmi jogsértések olyan állítólagos sértettjei, akik úgy döntöttek, hogy nem kérnek jogorvoslatot; a bírúk; az adatvédelmi hatóságok munkatársai; a közvetítők, köztük a civil szervezetek munkatársai, akik támogatást nyújtanak az adatvédelmi jogsértéseknek kitett személyeknek; valamint gyakorló ügyvédek.

Fontosabb megállapítások és kutatási eredményeken alapuló ajánlások

Az eredmények alapján az FRA konkrét lehetőségeket lát arra, hogy az uniós intézmények, a tagállamok és az adatvédelmi jogorvoslatok végrehajtásában érintett mechanizmusok javítsák az adatvédelmi jogsértések sértettjeinek szóló jogorvoslatok hozzáférhetőségét és minőségét az EU-ban. Ennek fényében az FRA több lépést javasol, hogy támogassa az uniós intézményeket és nemzeti döntéshozókat a személyes adatok védelmének biztosítására és jogsértés esetén a jogorvoslatra irányuló intézkedések kidolgozásában és végrehajtásában.

Az egyén jogainak ismerete: a tudatosság erősítése

A jogorvoslatok hatékonyságához hozzájárul az is, ha minél többen vannak tisztában az adatvédelemhez való joggal, e jog megsértéseinek jellegével, a jogorvoslati mechanizmusokkal és ezek igénybevételének módjával. A nyilvánosságnak képesnek kell lennie az adatvédelmi jogsértés felismerésére, hogy jogorvoslatot tudjon kérni.

Az FRA kutatása megvizsgálta a jogsértések különböző típusait, az elkövetők személyét és azt, hogy az ilyen jogsértések milyen hatással vannak az áldozatokra. Külön megvizsgálta, hogy a jogorvoslat igénylésében mi motiválta a sértetteket.

Az adatvédelmi jogsértések típusai

A helyszíni kutatás során az adatvédelmi jogsértések leggyakoribb forrásának az internetalapú tevékenységek mellett a közvetlen üzletszerzés és zártláncú televíziós rendszerrel végzett videokamerai megfigyelés bizonyult. Leggyakrabban kormányzati szervek, bűnüldöző hatóságok, pénzügyi vagy egészségügyi intézmények tehetők felelőssé az ilyen jellegű jogsértésekért.

Az adatvédelmi jogsértések közül a helyszíni felmérés során megkérdezettek a leggyakrabban az internetalapú tevékenységekhez kapcsolódókat említették. Ezek közé tartozik a közösségi média, az online vásárlás, a személyes adatok kiszivárgása a webáruházakból, az e-mail fiókok és adatbázisok feltörése, a személyiséglopás, a védelem sérülése, valamint a globális internetvállalatok által a személyes adatokkal folytatott visszaélés. Az internetalapú tevékenységek adatvédelmi szempontból egyértelműen nagy kockázatú területnek minősülnek.

Az adatvédelem megsértésének másik gyakori formája a direkt marketing és a címzett hozzájárulás nélküli kereskedelmi tájékoztatás: ekkor a személyes adatokkal mobiltelefonon, e-mailben vagy postai úton élnek vissza. A helyszíni kutatások szerint az ilyen jogsértések mögött gyakran a mobilszolgáltatók és az adósságbehajtó cégek állnak. A válaszadók szabálytalan eljárásokról, például a személyes adatok harmadik személyeknek történő értékesítéséről is beszámoltak.

Az interjúalanyok gyakran említették a munkahelyen, közterületen vagy bevásárlóközpontokban végzett videokamerás megfigyelést. Sok válaszadó beszélt arról – különböző országokból –, hogy az állami hatóságok által speciális technológiával vagy titokban telepített zártláncú televíziós hálózattal végzett titkos megfigyelést tapasztalt. Az adatvédelmi hatóságok sok helyen, például az Egyesült Királyságban már iránymutatásokat dolgoztak ki a zártláncú televíziós rendszerek használatához.

Az állítólagos adatvédelmi jogsértések más típusait a válaszadók különösen a munkáltató–munkavállaló viszonyban említették sokszor. Ezek közé tartoznak a következők: a munkavállalók személyes adatainak gyűjtése, a munkáltató számítógépén tárolt személyes adatokhoz való hozzáférés, a belépőkártyák és globális helymeghatározó rendszerek használata, a felmérések vagy ellenőrzések során gyűjtött különleges személyes adatok megkülönböztető használata és a munkavállalói adatok munkáltató általi nyilvánosságra hozatala.

A terepmunka során az is kiderült, hogy elég gyakoriak a pénzügyi jogsértések, például bankszámlák feltörése vagy a hitelkártyával való visszaélések. A kutatás ennek ellenére csak néhány olyan panaszost talált, akik a jogsértés miatt állításuk szerint pénzügyi veszteséget szenvedtek el. A válaszadók sok ilyen esetben úgy nyilatkoztak, hogy a felmerült költség alacsony volt, és telefonhívásokhoz, postázáshoz, illetve a nyilvántartás megtekintésének és módosításának költségeiből fakadt.

Az áldozatokat érő hatás

Az áldozatok elmondása szerint az adatvédelmi jogsértésekből eredő kár pszichés és szociális jellegű, ilyen például az érzelmi megrázkódtatás vagy a jó hírnévén esett kár. A résztvevők ritkábban ugyan, de pénzügyi károkról is beszámoltak.

Akik adatvédelmi jogsértést tapasztalnak, különféle okokból – például a személyes adatok helyesbítése vagy törlése, vagy éppen a jogsértővel szembeni szankciók céljából – kereshetik a jogorvoslati lehetőségeket. A válaszadók elmondásuk szerint arra törekedtek, hogy másokat megóvjanak a jövőbeni jogsértésektől, illetve elismertessék, hogy jogsértés történt.

Arra a kérdésre, hogy mit okozott nekik az adatvédelmi jogsértés, a panaszosok és a panasztételt mellőzők leggyakrabban pszichés vagy szociális jellegű választ adtak. Válaszaikban vagy saját érzelmeiket, vagy kapcsolataikon vagy jó hírnevükön esett csorbát emelték ki. Változó mértékű érzelmi megrázkódtatásról, sértettségről és bizonytalanságról számoltak be, például úgy érezték, hogy

figyelik vagy üldözik őket, de a tehetetlenség érzése is előfordult. Az FRA például Ausztriában, Bulgáriában, Görögországban, Hollandiában, Lengyelországban, Lettországon, Magyarországon, Németországban, Olaszországban és Spanyolországban végzett helyszíni kutatásaiban megkérdezettek beszéltek a szakmai vagy személyes jó hírüket ért kárról, a bizalom elvesztéséről és az erkölcsi kár más formáiról. Az egyik spanyol panaszos szerint ezt az érzést többek között a „hatalommal való visszaéléssel szembeni tehetetlenséggel” lehetne jellemezni.

„Nagyon fájdalmas körülmények között léptem ki [a munkahelyemről]. [...] Fájt a szívem [...], és még védekezni sem tudtam, mert nem tudtam ezekről a vádakról.” (Adatvédelmi jogsértés áldozata, aki jogorvoslatot keresett, Görögország)

Csehországban, Hollandiában, Olaszországban, Portugáliában és Romániában az interjúalanyok a foglalkoztatás területén történt jogsértésekről számoltak be, például fegyelmi eljárásokról, felfüggesztésről és/vagy a munkaviszony felbontásáról, illetve az elbocsátás veszélyéről. A kár néhány ilyen esetben anyagi veszteséget jelentett, például elmulasztott álláslehetőséget, a hitelhez jutás lehetetlenségét, az egészségügyi ellátásra vagy juttatásokra való jogosultság hiányát, a jogi képviselő magas költségeit vagy közvetlen pénzügyi veszteséget, valamint a pénzügyi veszteség kilátását a törvénytelen felelősségre vonás miatt.

A válaszadók némelyike elsősorban személyes helyzetének rendezése érdekében keres jogorvoslatot. Sokkal nagyobb arányban voltak azok, akik a másokat érő jövőbeni jogsértéseket akarták megelőzni, illetve elismertetni, vagy véget szerettek volna vetni az ilyen gyakorlatnak, illetve szankcionálni szerették volna az elkövetőt. A jogorvoslat keresését jellemzően nem a pénzügyi kártérítés motiválta. A válaszadók leggyakrabban a „jövőbeni jogsértések megelőzését”, a „figyelemfelhívást”, a „helytelen eljárás beszüntetését”, az „alapvető jogokért való kiállást”, [az érintett hatóságok] megleckéztetését”, „az illetékes hatóság részéről a jogsértés elismerését” vagy „az elkövető szankcionálását” említették.

Miközben a válaszadók arra hívták fel a figyelmet, hogy a szakemberek és a sértettek kevésbé vannak tisztában az adatvédelmi jogsértések problémájával, az EU több tagállamában külön figyelemfelhívó programok is működnek.

Az FRA véleménye

A sértettek nincsenek tisztában az adatvédelmi jogsértések mibenlétével és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekkel. Ezek az FRA terepmunkája során tett megállapítások megerősítik az FRA korábbi kutatásainak eredményeit.

Mint azt az FRA Adatvédelem az Európai Unióban című 2010. évi jelentése is felismerte, az érintett intézmények, például a nemzeti adatvédelmi hatóságok egyik fontos feladata, hogy az adatvédelmi jogszabályokat megismeressék a nyilvánossággal. Az FRA 2012-es Az igazságszolgáltatáshoz való jog hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos ügyekben című jelentése és az uniós esélyegyenlőségi irányelvekről szóló 2013. évi véleménye ugyancsak a jogtudatosság hiányára hívta fel a figyelmet a megkülönböztetés-mentességgel kapcsolatos uniós joganyag kapcsán. A lakosságtól kezdve a bírákig figyelemfelhívó intézkedésekre minden szinten szükség van. Az EU egész területén jelentősen növelni kell az olyan támogató szervezetek ismertségét, akiknél a panaszosok adatvédelmi panaszt nyújthatnak be.

Az EU ösztönözhetné és esetleg pénzügyileg is támogathatná az uniós tagállamok szintjén folytatott figyelemfelhívó kampányokat. Az FRA az Európa Tanáccsal és az Emberi Jogok Európai Bíróságával közösen készített egy kézikönyvet az európai adatvédelmi jogról, hogy erősítse az adatvédelmi szabályok ismeretét a tagállamokban dolgozó gyakorló szakemberek körében.

Az uniós tagállamok mérlegelhetnék, melyek a szükséges lépések ahhoz, hogy felhívják a nyilvánosság figyelmét a rendelkezésre álló panasztételi mechanizmusokra, különösen az adatvédelmi hatóságokra. Továbbá, az adatvédelmi hatóságoknak külön ügyelniük kellene arra, hogy ápolják az adatvédelemhez való alapvető jog független őreiként a lakosság felé mutatott arculatukat, és fokozniuk kell az adatvédelem terén végzett figyelemfelhívó tevékenységüket.

Jogorvoslati lehetőségek: az adatvédelmi hatóságok megerősítése

Az adatvédelmi jogsértések miatt jogorvoslatot keresők körében az adatvédelmi hatóságok megkeresése bizonyult a legnépszerűbbnek, és sok esetben amúgy is ez az egyetlen járható út. A hatóságoknak a kereslet kielégítéséhez rendelkezniük kell a megbízható, széles körű szolgáltatáshoz szükséges felhatalmazással.

Az 1995. évi adatvédelmi irányelv meghatározza az adatvédelmi hatóságok hatásköreit, és feljogosítja őket arra, hogy vizsgálatot folytassanak és a jogsértések megelőzése érdekében beavatkozzanak. Az adatvédelmi hatóságok fontos szerepet játszanak az adatvédelmi jogsértések miatti jogorvoslatban, mivel az ilyen jogsértések áldozatai gyakran hozzájuk fordulnak először. Ezt a szerepet sokszor a nemzeti bíróságok is elismerik; Finnországban például az ügyészek és a bíróságok kötelesek meghallgatási lehetőséget adni az adatvédelmi hatóságnak olyan esetekben, amikor a személyes adatok védelméről szóló finn törvénnyel ellentétes magatartásról van szó.

Az adatvédelmi hatóságok szerepének erősítése

A közvetítők némelyike mindenekelőtt a rossz kommunikáció, az átláthatóság és a lakossági figyelemfelhívásban való közreműködés elégtelensége miatt bírálta a nemzeti adatvédelmi hatóságokat. Néhányan a hatóságok függetlenségét is megkérdőjelezték, főként az esetleges politikai kinevezések miatt.

Az adatvédelmi hatóságok munkatársai maguk is felvetették azt a kérdést, hogy mennyire lehet érvényt szerezni a hatóságok határozatainak, ami összefügg a határozatok végrehajtásának biztosítására szóló hatáskörük korlátozottságával, az állami szervek illegális adatkezelését is beleértve. A nemzeti adatvédelmi hatóságok képviselői szerint az emberi és pénzügyi erőforrások hiánya akadályozza a jogorvoslatok gyakorlati érvényesülését, és árt a munkájuk minőségének.

Az adatvédelmi hatóságok az adatvédelmi jogsértések jóvátételére utasító végzést adhatnak ki vagy bírsághozhatnak, bár az uniós tagállamok között nagy különbségek vannak abban a tekintetben, hogy mire terjed ki az ilyen jogsértések orvoslására szóló hatáskörük és mennyire élnek vele. Az ilyen hatáskörbe beletartozik a hivatalos figyelmeztetés, a konkrét végzés, az utasítás, az engedély visszavonása, a bírság, más pénzügyi szankciók, valamint az ügy betervezése a megfelelő tagállami bíróság elé vagy az államügyészhez.

„Az emberek olykor panaszkodnak az ombudsmani eljárásra, de ekkor valójában arról van szó, hogy nincsenek tisztában az ombudsmani eljárás céljával és kimenetelével, ahogy a lehetőségeink határaival sem. Ilyenkor természetesen elmagyarazzuk a dolgot, és megmondjuk, hogy például nem mehetünk csak úgy oda és vágthatjuk el a videokamera drójtját. Néha tehát egyszerűen az eljárás helytelen értelmezéséről van szó, de az érintettnek mégis bíróságra kell mennie.”
(Az adatvédelmi hatóság munkatársa, Ausztria)

A legtöbb uniós tagállamban a bírói hatóságok bírság vagy szabadságvesztés formájában büntető szankciókat szabhatnak ki. A szabadságvesztés hossza és a bírság összege tagállamonként különböző. A társadalomtudományi terepmunka néhány válaszadója, konkrétan a görögországi bírák szerint a szankciók súlyossága hozzájárul a bírósági eljárások hatékonyságához.

Bár az adatvédelmi hatóságoknak jellemzően több intézkedés is a rendelkezésére áll, adatvédelmi jogsértés esetén leggyakrabban – amint azt 19 uniós tagállamból jelentették – bírságot vagy pénzbeli szankciót szabnak ki. A nemzeti jogszabályok gyakran a kiszabható bírság összegét is meghatározzák, és több uniós tagállamban különbséget tesznek a természetes személyek vagy magánszemélyek és a jogi személyek vagy vállalati szervek között. A bírságot sok esetben emelni is lehet, ha visszaeső elkövetőkről van szó, vagy olyan esetekben, amikor nagyszámú jogsértést követtek el.

„Legtöbbször nem a függetlenség hiánya miatt bírálunk minket, hanem azért, mert az adatvédelem nem működik. Amikor a panaszosoknak nem sikerül jogorvoslatot nyerniük, azt mondják: »ennyit az adatvédelemről!« Az ő szemükben az adatvédelem egy fogatlan oroszlán, egy papírtigris. [...] Emiatt volt fontos számunkra a végzések kiadásához való jog megszerzése, mivel nemcsak az számít, hogy büntető bírságokat szabjunk ki, hanem az is, hogy mit tudunk elérni és végrehajtani.” (Az adatvédelmi hatóság munkatársa, Németország)

Az Európai Bizottság javasolt rendeletének elfogadása az uniós jogban is rögzítené az ilyen hatóságok közigazgatási szankciók - konkrétan pénzbírság és egyéb pénzügyi szankciók - kiszabásához való jogát. Bár az adatvédelmi hatóságok többsége már rendelkezik ezzel a hatáskörrel, az FRA megállapításai szerint a javasolt rendelet jelentősen növelné a nagyobb bírságok kiszabásának lehetőségét, egészen 1 000 000 EUR összegig vagy a vállalkozás teljes éves forgalmának 2%-áig.

Jogorvoslat keresése az adatvédelmi hatóságokon keresztül

A kutatásban részt vevő 16 uniós tagállamban a panaszosok többsége a nemzeti adatvédelmi hatóságokon keresztül próbált meg jogorvoslatot nyerni. Azok körében is ez számított az elsősorú lehetőségnek, akik eredetileg fontolgatták a jogorvoslatot, de valamilyen okból mégsem mentek utána. A panaszosok szerint több oka lehet annak, hogy más alternatívák helyett az adatvédelmi hatóságot választották, többek között az alacsonyabb költségek; az eljárás rövidebb időtartama; a kevésbé bonyolult eljárás; az, hogy magánszemélyeknek jogi képviselőt nélkül is lehetőségük van eljárást kezdeményezni és igénybe venni; a kapott tanácsok; a hatóságok kompetenciája; valamint a többi eljárás korlátozott hozzáférhetősége.

A megkérdezett panaszosok a nagyobb költségek, hosszadalmasabb eljárás és az ügyvédi képviselőt vagy segítség érezhető szükségessége miatt nem szívesen indítottak volna bírósági eljárást. Bizonyos esetekben a büntetőjogi intézkedések is szerepet kapnak, de ezeket a kutatásban részt vevő tagállamokban – néhány említésre méltó kivételtől eltekintve – csak ritkán alkalmazzák.

„Abban a pillanatban nem gondoltam jogorvoslatra vagy kártérítésre. Elégedetlen voltam amiatt, hogy ha egy vállalkozás hozzájut az adataidhoz, azt hiszi, bármit megtehet velük. Véget akartam vetni ennek az eljárásnak. Töröltetni akartam az adataimat.” (Adatvédelmi jogsértés áldozata, aki jogorvoslatot keresett, Lettország)

A jogorvoslati módszer megválasztása a rendelkezésre álló – rendszerint elégtelen – információtól és a kapott tanácsoktól függ. Az adatvédelmi jogsértést elszenvedett személyeket annak alapján, hogy mennyire vannak tisztában a kérdésekkel, két csoportba lehet osztani. Az interjúalanyok többsége azt mondta, hogy nincs elég információja. A második csoport, a „jól informált” kisebbség elmondása szerint a szakmai – jellemzően jogi – háttere vagy korábbi tapasztalatai miatt rendelkezett elegendő információval.

Az FRA véleménye

Az adatvédelmi panaszok túlnyomó többségének feldolgozásában döntő szerep jut az adatvédelmi hatóságoknak, akik az adatvédelmi jogok legfontosabb őrei. További intézkedésekkel kell biztosítani, hogy az adatvédelmi hatóságokkal való kapcsolatteremtés a gyakorlatban hatékonyan működjön.

Az uniós jogszabályok reformja révén meg kell erősíteni az adatvédelmi hatóságok függetlenségét. Az adatvédelmi hatóságoknak nagyobb hatalmat és hatáskört kell kapniuk, megfelelő pénzügyi és emberi erőforrások, köztük sokoldalúan képzett szakemberek (például informatikai szakértők és képzett ügyvédek) támogatásával.

Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa most terjesztett elő egy rendeletet a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról. Ez az általános adatvédelmi rendelet arra törekszik, hogy harmonizálja az adatvédelmi jogszabályokat, és megerősítse az adatvédelmi hatóságok jogorvoslatra való képességét.

Az adatvédelem megerősítéséhez hozzátartozhatnak a határozatok hatékony végrehajtására és az eljárások ésszerű hosszára vonatkozó garanciák (lásd még a megkülönböztetés-mentesség témájában az FRA 2012. évi jelentését: Az igazságszolgáltatáshoz való jog hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos ügyekben az EU-ban – lépések az egyenlőség előmozdítása felé). Ezzel továbbra is az adatvédelmi hatóságok jelenthetnék az adatvédelmi jogsértések esetén felkeresett elsőszámú szervet, ugyanakkor egyszerűsíteni lehetne a meglévő jogorvoslati módszereket, és összességében csökkennének a költségek, a késések és a formaságok (lásd az FRA 2012. évi véleményét a javasolt adatvédelmi reformcsomagról).

Az adatvédelmi hatóságoknak tekintélyük és hitelességük megerősítése érdekében fontos szerepet kell játszaniuk az adatvédelmi rendszer végrehajtásában azáltal, hogy megvan a hatáskörük a szankciók kiszabására, illetve a szankciókhoz vezető eljárások elindítására (lásd még az FRA 2010. évi jelentését: Data Protection in the European Union: the role of National Data Protection Authorities [Adatvédelem az Európai Unióban: a nemzeti adatvédelmi hatóságok szerepe]).

Ez a vélemény összhangban áll a más, bíróságon kívüli szervekkel, például esélyegyenlőségi szervekkel összefüggésben megfogalmazott megállapításokkal, amint az uniós esélyegyenlőségi irányelvekről szóló 2013. évi FRA-véleményben olvasható (3. o.):

„Az, hogy az okozott kár helyrehozásában a panasztételi eljárások mennyire töltik be a szerepüket, illetve mennyiben jelentenek visszatartó erőt az elkövetők számára, attól függ, hogy a vitarendezési szervek képesek-e hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat alkalmazni” és „az érvényesítés szempontjából fontos lépést jelentene, ha lehetővé tennék a civil társadalmi szervezetek – ideértve az esélyegyenlőségi szerveket is – számára, hogy [...] az ügyet bíróság elé vigyék vagy vizsgálatot folytassanak”.

Az adatvédelmi hatóságokat ösztönözni kell a nagyobb fokú átláthatóság megteremtésére és a lakossággal folytatott hatékony kommunikációra, aminek része a szükséges tájékoztatás nyújtása és a jogorvoslat gyakorlati igénybevételének megkönnyítése. Ráadásul, amint azt az EU-ban működő nemzeti adatvédelmi hatóságok szerepéről szóló 2010. évi FRA-jelentés is kiemeli, az adatvédelmi hatóságoknak „elő kell segíteniük a szorosabb együttműködést és összhangot az alapvető jogok más őrzőivel [...] az EU fejlődő alapjogi szerkezte keretében (8. o.). Az ilyen lépések javítanák az adatvédelmi hatóságokról, az érzékelt hatékonyságukról és függetlenségükről kialakult képet, a lakosság részéről pedig erősítenék a bizalmat.

A támogatás igénybevétele: a civil társadalmi szervezetek szerepének növelése

A helyszíni kutatások során a civil társadalmi szervezetek az információ, a tanácsadás, a jogi segítségnyújtás és a képviselő fontos forrásának bizonyultak. Ezek a szervezetek a törvényes adatvédelmi keretek hasznos kiegészítői. Emellett közreműködnek a jogtudatosság erősítésében, és publicitást adnak a különféle adatvédelmi kérdéseknek és jogorvoslati lehetőségeknek. Ilyen szervezetből azonban túl kevés van – és ez a tényező határt szab

annak, hogy az emberek a gyakorlatban mennyire jutnak hozzá a jogorvoslatához.

A terepen végzett kutatómunkából az derült ki, hogy kevés az olyan civil társadalmi szervezet, amelyik képes átfogó, kellő nyilvánosságot kapó szolgáltatásokat nyújtani, és ezzel érdemi szereplővé válni az adatvédelem terén. Ez pedig határt szab annak, hogy az emberek a gyakorlatban mennyire jutnak hozzá a jogorvoslatához.

„Mi tehát a partnereinkkel közösen olyan területeken is adunk tanácsokat, mint jog, adózás, vásárlás, ráadásul titoktartás mellett; amikor elmondják, hogy problémáik vannak, megpróbáljuk tájékoztatni őket a jogaikról, és arról, hogy milyen jogi eszközöket vehetnek igénybe a problémáik megoldására. Esetenként viszont intézkedéseket hozunk, különösen most, hogy van csoportos kereseti eszköz, olyan esetben, amikor a kérdés egyszerre több mindenki számára is érdekes lehet.”
(Egy áldozatsegítő szervezet képviselője, Olaszország)

Az FRA a 16 tagállamban végzett terepmunkája során nehezen talált civil társadalmi szervezeteket vagy közvetítőket képviselő potenciális interjúalanyokat. A legtöbb országban komoly kihívást jelentett megtalálni az olyan szervezetek képviselőit, amelyek kifejezetten adatvédelmi kérdésekkel foglalkoznak, támogatást nyújtanak a jogsértések áldozatainak vagy ezen a területen széles körű tapasztalatokkal rendelkeznek.

A terepmunka során megkérdezett közvetítők állításuk szerint elsősorban tanácsadással és jogaira,

illetve a jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó tájékoztatással segítik azokat, akik adatvédelmi jogsértést tapasztaltak. Emellett a panasztételben is tudnak segíteni a hozzájuk fordulóknak. A kutatásban részt vevő válaszadók a tevékenységeik között említették még az oktatást, a kutatást és a képzést. Néhányan kiemelték még a médiakampányok, újságcikkek és kiadványok révén végzett figyelemfelhívó munkát, valamint a nyomon követést és a lobbizást.

„A legfontosabb a tájékoztatás; a magazinban, a weboldalon, a médiában és a különböző kiadványokban rengeteg kérdéstről adunk tájékoztatást, köztük erről is [adatvédelem]... Emellett pedig az azt igénylő érdeklődők számára konzultációkat szervezünk, amelyek során megismerhetik a jogokat és az eljárásokat. Ezt követően szükség esetén az illetékes hatóságok elé utaljuk az ügyet [...]. Utána következik a jogi és az eljárási képviselet, amihez végre megkaptuk ezt a nagyon fontos jogot, hogy képviselhetjük a fogyasztókat.” (Egy áldozatsegítő szervezet képviselője, Bulgária)

Az FRA véleménye

A jelentés nyomatékosítja a közvetítő szervezeteknek, mint az információ, tanácsadás, jogi segítségnyújtás és képviselet forrásainak fontosságát. A civil társadalmi szervezetek azonban csak nagyon korlátozott számban képesek átfogó szolgáltatásokat nyújtani az adatvédelmi jogsértések áldozatainak. Az EU-nak és tagállamainak növelnie kell a jogorvoslatot kereső sértettek megsegítésére alkalmas civil társadalmi szervezeteknek és független szervezeteknek nyújtott támogatást.

A sértettek gyakran vonakodnak attól, hogy keresetet indítsanak. Az érvényesítés szempontjából fontos lépést jelentene, ha az ügyet a civil társadalmi szervezetek is bíróság elé vihetnék vagy vizsgálatot folytathatnának. Mint azt az FRA más jelentéseiben és véleményeiben már hangsúlyozta, és e jelentés megállapításai is megerősítik, a jogképességre vonatkozó szigorú szabályok miatt a civil társadalmi szervezetek nem tudnak közvetlenebb szerepet vállalni az alapjogi jogsértések ügyében folyó peres eljárásokban (lásd az FRA 2011. évi jelentését: Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés Európában: a kihívások és lehetőségek áttekintése és az FRA 2012. évi jelentését: Az igazságszolgáltatáshoz való jog hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos ügyekben az EU-ban: lépések az egyenlőség előmozdítása felé).

Az FRA 2012. évi véleménye a javasolt adatvédelmi reformcsomagról konkrétan úgy nyilatkozott, hogy az EU-nak mérlegelnie kellene a jogképességi szabályok további enyhítését, hogy a közérdekű céllal eljáró szervezetek adatvédelmi panaszt nyújthassanak be olyan esetekben, amikor a sértettek a költségek, a megbélyegzés és más várható terhek miatt vélhetően nem tudnak keresetet indítani az adatkezelő ellen. Mint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos FRA-jelentések hangsúlyozzák, ez egyúttal biztosítaná a stratégiai fontosságú ügyek feldolgozását, ezáltal erősítené az adatvédelmi jogszabályok betartásának kultúráját. A jogképességi szabályok ilyen kiterjesztésének további biztosítékokkal kell együtt járnia, hogy megmaradjon a megfelelő egyensúly a jogorvoslathoz való hatékony hozzáférés és a rosszul alkalmazott pereskedés között. A Bizottság az általános adatvédelmi rendeletben a reprezentatív kollektív jogorvoslati formát javasolta.

Az akadályok megszüntetése: költségcsökkentés és a bizonyítási teher enyhítése

Kutatása során az FRA azt akarta beazonosítani, hogy az adatvédelmi jogsértések áldozatait milyen tényezők tartják vissza a jogorvoslat igénylésétől. A szakértői tanács és támogatás hiánya mellett a kutatás számos más akadályt is talált, köztük a költségeket, az eljárások túlzott hosszát és a bizonyítási teherrel vonatkozó követelmények teljesítésének nehézségeit, különösen az internethez köthető jogsértések esetében.

A válaszadók szerint a költségek – akár az eljárás, akár a jogi képviselő költségei – komolyan akadályozzák a jogorvoslat igénybevételét az adatvédelem területén. A bizonytalan kimenetelű, hosszadalmas eljárások jellemzően költségekkel járnak, ami azt is jelentheti, hogy a költségek nagyobbak a lehetséges haszonnál.

A panaszosok, közvetítők és a megkérdezett gyakorló ügyvédek a megkérdezett bírákhoz képest gyakrabban látták problémának a bizonyítási terhet. Említést tettek az elegendő és teljes körű bizonyíték nyújtásának nehézségeiről, különösen az internetalapú tevékenységekkel kapcsolatban.

Amint arra számítani is lehetett, a jogsértéseknek kitett személyek általában szívesebben választanak költségekkel nem járó jogorvoslati formákat. A kutatásban részt vevő 16 uniós tagállam többségében a terepmunka megállapításaiból az derül ki, hogy a kereset elindításáról vagy folytatásáról szóló döntés meghozatalakor az embereket a költség és a költség-kockázat arány aggasztotta a legjobban.

Az adatvédelmi jogsértések áldozatait a jogi képviselő költsége például gyakran visszariasztotta a panasztételtől. Tekintettel a jogi segítségnyújtás adatvédelmi ügyekben játszott fontosságára, a térítésmentes jogi segítségnyújtás lehetősége és hozzáférhetősége meghatározó szerepet játszik abban a döntésben, hogy az érintett elindul-e a konkrét jogorvoslat felé vezető úton. A jogsegély és más olyan eszközök, amelyek költségmentessé teszik a jogorvoslati mechanizmusokat, hozzásegíthetnek ahhoz, hogy ezekhez a mechanizmusokhoz még többen férhessenek hozzá. A terepmunka megállapításai szerint a jogsegély korlátozottsága miatt a jogorvoslati mechanizmusokhoz is korlátozott a hozzáférés.

„A panaszosok minden lehetséges eszközt megragadnának (büntetőjogi vagy polgári keresetet indítanának, kártérítést kérnének, a legfelsőbb bírósághoz fordulnának), amíg ez nem jár költségekkel, amikor viszont már költségekről van szó, az egyetlen, amit hajlandóak megtenni, hogy megkeresik a spanyol adatvédelmi hivatalt, ahol a korlátozott hatáskör ellenére legalább ingyenes eljárást tudnak nyújtani.” (Ügyvéd, Spanyolország)

Amennyiben a jogi képviselő nem kötelező, a panaszosok jelentősen csökkenthetik a költségeiket azzal, ha magukat képviselik. A jog e területének bonyolultsága miatt azonban az önképviselő nem mindig célravezető. A panaszosoknak – akik máskülönben esetleg semmit nem tettek volna – mindazonáltal lehetőséget ad a keresetindításra.

Hasonlóan aggályos szempont a bírósági eljárások magas költsége. A panaszosokat ez gyakran visszatartja attól, hogy bírósághoz forduljanak, még ha az ügy megnyerése esetén kártérítést is kaphatnának. A megvizsgált uniós tagállamok közül sokban az volt a tapasztalat, hogy a válaszadók problémának érzik a polgári jogi eljárás magas eljárási költségeit; ez a megfigyelés igaz volt például Ausztriára, az Egyesült Királyságra, Franciaországra, Görögországra, Hollandiára, Lengyelországra, Magyarországra, Németországra, Olaszországra, Portugáliára és Spanyolországra.

„A polgári eljárásokban van ügyvéd, de az ügyvédek közül nem sokan ismerik ezt a törvényt. Ha viszont ügyvéd kell, a polgári eljárás máris túl drága. [...] A polgári eljárások költsége könnyen elérheti a pár ezer eurót, ez pedig rengeteg pénz.” (Bíró, Hollandia)

A keresetindítás másik akadálya a bizonyítási teher. A terepmunkában részt vevő 16 uniós tagállamban megkérdezett válaszadók többsége külön kiemelte az elegendő és teljes bizonyíték közlésének nehézségeit. A Csehországban, Görögországban, Lettországon, Portugáliában, Romániában és Spanyolországban megkérdezett válaszadók szerint az adatvédelem területén a bizonyítási teher akadályozza a jogorvoslat igénybevételét. A problémák között – főleg az internetalapú tevékenységek esetén – központi helyen szerepeltek az adatvédelmi jogsértések bizonyításának nehézségei, valamint a bizonyítékszerzés különféle gyakorlati akadályai az adatvédelem konkrét területén. A megkérdezett ügyvédek és közvetítők egyetértettek ezzel a véleménnyel, a bírák viszont – például Portugáliában és Romániában – elfogadhatónak tartják a bizonyítási terhet.

Az FRA véleménye

Az adatvédelmi jogsértések áldozatai számos okból, például az adatvédelmi jogsértések bizonyításával járó költségek és nehézségek miatt, visszariadhatnak a keresetindítástól. Az uniós tagállamoknak mérlegelniük kellene a jogi tanácsadó központok vagy pro bono munka formájában nyújtott támogatás ösztönzését. Ezeket a támogatási mechanizmusokat azonban a megfelelő erőforrásokkal működő jogsegélyrendszer kiegészítésének, nem pedig helyettesítőjének kell tekinteni.

Tanácsadás: nagyobb jogi szakértelem az adatvédelem területén

A kutatásból kitűnik, hogy az adatvédelem területén a jogi szakma nélkülözi a szakértelmet. A hosszadalmas, bonyolult, költséges és időigényes eljárások mellett sok sértettet az is visszatart a jogorvoslat igénylésétől, hogy alig akad megbízható szakértői tanács. Ha az ügyvédek és a bírák nagyobb szakmai kompetenciára tennének szert az adatvédelem területén, hozzá lehetne jutni ehhez a nagyon keresett szakértelemhez, ami felgyorsítaná a döntéshozatalt, egyúttal lerövidítené a hosszúra nyúló eljárásokat.

A jogi szakemberek maguk is jelezték, hogy túl kevés a szakértő ezen a területen és kevés ügy jut el a bíróságig, ezek a megjegyzések pedig egybeesnek azzal, hogy a projekt során milyen nehezen sikerült bírákat és ügyvédeket találni a helyszínen készített interjúkhoz.

Az FRA véleménye

A jogi szakemberek ritkán foglalkoznak adatvédelmi ügyekkel, ezért nincsenek tisztában az alkalmazandó jogi eljárásokkal és biztosítékokkal. Hiányoznak az erre a területre szakosodott bírák.

Az EU pénzügyi támogatást adhatna az adatvédelmi jogszabályokról és a tagállami szintű végrehajtásokról szóló, ügyvédeknek és bíráknak tartott képzési tevékenységekhez. Az uniós tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy az adatvédelem területén megerősítsék a bírák és ügyvédek szaktudását, képzési programokat biztosítsanak és a jogi tantervben nagyobb hangsúlyt helyezzenek az adatvédelmi kérdésekre. Ez növelné a megfelelően képzett jogi képviselő rendelkezésre állását.

A szakmai kompetencia erősítése az eljárások hosszának csökkentéséhez is hozzájárulna. Az ilyen kompetencia hiányosságai akadályozzák a bíróság előtti jogorvoslat keresését, amint azt az FRA 2011. évi Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés Európában: a kihívások és lehetőségek áttekintése című jelentése és e kutatás megállapításai is megerősítették.

„A kamarában nagyon kevés az adatvédelemre szakosodott ügyvéd.” (Ügyvéd, Egyesült Királyság)

A hozzáférhető, szakértő jogi képviselő és tanácsadás hiánya, a hosszadalmas, időigényes eljárások és a felmerülő költségek az adatvédelmi jogsértések elszenvedőit visszariaszthatják a keresetindítástól. A bonyolult eljárások, az ismerethiány és a nem szakzerű támogatás szintén elbizonytalaníthatja az érintetteket, és ezzel megakadályozza, hogy az adatvédelmi jogsértések miatt jogorvoslatot keressenek.

Az adatvédelmi jogsértések miatti jogorvoslat érdekében az érintett személyek minden uniós tagállamban indíthatnak bírósági eljárást. A bírósági eljárás megkezdése után a jogsértés súlyosságától és az elindított bírósági eljárás típusától (polgári és közigazgatási vagy büntetőeljárás) függően több lehetséges kimenetel is előfordulhat.

„A panaszos elméletben persze megteheti, hogy önállóan nyújt be panaszt, de ezt senkinek nem ajánlanám. Ez éppen annyira nem javasolt, mint például egy agyműtétet saját kezűleg elvégezni.” (Ügyvéd, Finnország)

A társadalomtudományi kutatás szerint az uniós tagállamokban két tendencia érvényesül, amelyek a bírósági eljárások eredményességére is kihatnak. Az egyik, hogy nagyon kevés az adatvédelmi ügy, ennek következtében pedig a bírák az adatvédelem területén nem rendelkeznek kellő szakértelemmel és tapasztalattal. Ez viszont oda vezet, hogy az adatvédelmi kérdések annyira perifériára szorulnak, hogy a képzési vagy figyelemfelhívó programokban sem kapnak kiemelt helyet.

Következtetések

Az adatvédelmi jogsértések áldozatai számára az EU-ban elérhető jogorvoslatok hozzáférhetőségét és minőségét többféleképpen is lehetne javítani. Az EU-nak, tagállamainak és az egyes adatvédelmi hatóságoknak egyaránt szerepet kell vállalniuk a jogorvoslatokkal szembeni jelenlegi hozzáállás továbbfejlesztésében.

Az uniós intézmények szerepe különösen fontos ezen a téren. Az Európai Bizottság javaslatot tett egy rendeletre, amelyben általános uniós adatvédelmi keretet határoz meg. A javasolt keret arra törekszik, hogy az uniós tagállamokban harmonizálja az adatvédelmi jogszabályokat, és megerősítse a nemzeti adatvédelmi hatóságok jogorvoslatra való képességét. Alapfeltétel, hogy az adatvédelmi hatóságok külső ellenőrzéstől függetlenek legyenek, úgy a források kiosztása és felhasználása, mint a személyzet felvétele terén. Ez a függetlenség különösen azért fontos, mert az adatvédelmi hatóságoknak az állam által elkövetett adatvédelmi jogsértésekkel is foglalkozniuk kell. Rendelkezniük kell ezenkívül a megfelelő eljárásokkal, elegendő hatáskörrel és erőforrásokkal, többek között képzett szakemberekkel, hogy élni tudjanak ezekkel az eljárásokkal és hatáskörökkel.

Az EU-nak törekednie kell arra, hogy növelje az adatvédelem terén jogorvoslatot kereső sértettek megsegítésére alkalmas civil társadalmi szervezeteknek és független szervezeteknek nyújtott támogatást. Az áldozatok keresetindítási képességének erősítése érdekében az EU-nak mérlegelnie kell a jogképességi szabályok további enyhítését, hogy a közérdekben eljáró szervezetek panaszt tehessenek, és lehetőség nyíljon a kollektív keresetre.

Az uniós tagállamok azzal járhatnak hozzá a meglévő adatvédelmi mechanizmusok javításához, ha megteszik a szükséges lépéseket arra, hogy felhívják a nyilvánosság figyelmét az adatvédelmi jogsértések esetén elérhető panaszmechanizmusok létezésére és működésére, valamint a panaszosoknak támogatást nyújtó civil társadalmi szervezetekre. A tagállamoknak arra is törekedniük kell, hogy az adatvédelem területén megerősítsék a bírák és ügyvédek szaktudását, képzéseket biztosítsanak és a jogi tantervben nagyobb hangsúlyt helyezzenek az adatvédelmi kérdésekre. A jogi képviselő minőségének és hozzáférhetőségének biztosítása mellett ez az eljárások hosszát is csökkenthetné, amely a kutatás szerint akadályozza a jogorvoslatot keresőket.

Mivel az adatvédelmi hatóságok az uniós alapjogi összképnek is meghatározó részei, fontos, hogy ezzel a jogorvoslatot keresők is tisztában legyenek. Az adatvédelmi hatóságoknak fel kell hívniuk a figyelmet a létezésükre és a szerepükre, és ápolniuk kell az adatvédelemhez való alapvető jog őrüként a lakosság felé mutatott arcukat. Szorosabb együttműködésre kell törekedniük az alapvető jogok más őrivel, például az esélyegyenlőségi szervekkel, az emberi jogi intézményekkel és a civil társadalmi szervezetekkel.

Az *Access to data protection remedies in EU Member States* (Hozzáférés az adatvédelmi jogorvoslathoz az EU tagállamaiban) című teljes jelentés az adatvédelmi jogsértések jellegét vizsgálja, és felhívja a figyelmet az ilyen jogsértések áldozatait a jogorvoslat igénybevételében akadályozó tényezőkre. Az FRA társadalomtudományi-jogi projektje során elemezte a 28 uniós tagállam adatvédelmi rendszereit, és 16 tagállamban interjúkat készített az érdekelt felekkel, hogy feltérképezze, milyen kihívásokba ütköznek a jogorvoslatot keresők. A megállapítások alátámasztják és elősegítik az Európai Bizottságnak az uniós adatvédelmi rendszer átfogó reformjára és megerősítésére irányuló erőfeszítéseit.

További információk:

Az FRA teljes jelentését – *Access to data protection remedies in EU Member States* (Hozzáférés az adatvédelmi jogorvoslathoz az EU tagállamaiban) – lásd itt: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/access-data-protection-remedies-eu-member-states>

Az FRA adatvédelemmel kapcsolatos tevékenységeinek áttekintése: <http://fra.europa.eu/en/theme/data-protection-privacy>

Ez az összefoglaló angolul és németül is hozzáférhető, és 2014 folyamán a következő nyelveken is elérhető lesz: bolgár, cseh, dán, észt, finn, görög, holland, horvát, lengyel, lett, litván, magyar, olasz, portugál, román, spanyol, szlovák, szlovén és svéd.

Kiadóhivatal

FRA – AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI ÜGYNÖKSÉGE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Bécs – Ausztria
Tel. +43 158030-0 – Fax: +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

© Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2013
Fénykép © SXC

TK-01-13-752-HU-C
doi:10.2811/64762